

Remissvar Haninge kommuns Översiktsplan 2030

Allmänna synpunkter

Hur vill Haninge kommun profilera sig egentligen? Vad för slags kommun vill vi vara? I ÖP 2030 anges flera mål och visioner, men det är väldigt oklart vad som är kommunens huvudfokus. Om en har en begränsad yta att foga över är det logiskt att allt inte är möjligt att genomföra på denna yta. Det går inte att ha bostäder, industriområden, köpcentrum, fungerande infrastruktur och en mängd naturområden och odlingsbar mark i lika stor och obegränsad utsträckning. ÖP 2030 behöver mycket tydligare visa åt vilket håll utvecklingen av kommunen är tänkt att gå. Visionen glöms bort när planen konkretiseras.

Naturskyddsföreningen har som en frivillig miljöorganisation inget vinstintresse utan är helt inriktad på att värna vår gemensamma natur och naturresurser. För att lösa dagens miljöproblem och uppnå en hållbar utveckling krävs det att miljöfrågorna får genomsyra alla delar av samhället. Generellt sett ställer sig därför föreningen **sig** kritisk till byggnationer och annan exploatering av icke bebyggd naturmark och odlingsbar mark. Bevarandet av dessa marker är en otroligt viktig del för att en hållbar utveckling ska vara möjlig, för att t.ex. föda en ständigt växande världsbefolkning krävs det att den odlingsbara marken nyttjas och inte förstörs, Sverige inte undantaget. När det gäller den svenska skogens biologiska mångfald och de ekosystemtjänster som denna tillför oss så är denna akut hotad. I Sverige finns det idag inte tillräckligt med naturskog för att säkerställa bevarandet av skogens biologiska mångfald. För att förhindra de svenska skogsekosystemens totala kollaps krävs det att all skyddsvärd naturskog skyddas och därtill att flera skogsmiljöer restaureras med olika naturvårdsåtgärder. Alla befintliga skogsområden, stora som små, kommer att behövas framöver. Sverige är idag till största del täckt av trädplantage, det är monokulturer av gran och tall som breder ut sig och artfattigdomen är förödande. I tätbebyggda områden, vilket Haninge till stor del är, märker vi inte detta på samma sätt, men även vår kommun har ett nationellt och globalt ansvar att ta hand om sin naturmark och att minimera exploateringen av denna. Med det i åtanke är därför byggandet av Albyberg industriområde, byggandet av ungdomsbostäder mitt över Tuvvägen etc. ett rent hån mot allt vad hållbarhet innebär.

Specifika synpunkter

Bebyggd miljö

Vad gäller bebyggd miljö – utbyggnadsstrategier är grundtanken att bygga ut i anslutning till befintliga tätorter och kommunikationer bra. Det finns många områden med centralt läge som utnyttjas dåligt idag, t.ex. i Handen, där planerna på att bebygga de stora dåligt utnyttjade ytorna vid stationen är ett stort steg i rätt riktning. Plats för ny bebyggelse finns även t.ex. i centrala Jordbro, som domineras av en överdimensionerad bussterminal och parkeringsplatser, och i anslutning till Västerhaninge centrum, t.ex. i (på!) centrum och mellan centrum och Klockargatan. På centralt belägen mark behöver ytor för boende och service/ arbetsplatser prioriteras framför uppställningsplatser för tomma bilar. Vid eventuell ny bebyggelse i området kring Åbygården och nu rivna Västergården behöver dock hänsyn tas till kulturmiljön och de mycket gamla tallarna med höga naturvärden som finns i området.

Hemfosa

Att planera för en storskalig utbyggnad av Hemfosa är inte lämpligt. Området ligger visserligen intill järnvägen, men saknar helt större vägar, och den utbyggnad av vägnätet som skulle behövas skulle medföra stora ingrepp i de värdefulla naturområdena kring Hemfosa. I anslutning till Tungelsta-Hemfosa bör Haninge kommun även redan nu peka ut en lämplig plats för den nya tågdepån som omnämns i planförslaget. Verksamheten kräver stort utrymme och det är viktigt att i god tid hitta en genomtänkt placering. (Ett omotiverat sidospår finns inritat på plankartan söderut från Tungelsta station, har man tänkt sig en tågdepå där?)

Skärgårdsbebyggelse

ÖP 2030 verkar inte ge något utrymme för nyexploatering i kustområdena i kommunen trots att denna verkar mån om ytterligare utbyggnad av skärgården. Naturskyddsföreningen i Haninge efterlyser därför en genomtänkt strategi för hur befintliga sommarstugeområden ska utvecklas, vad gäller både kustnära och övriga stugområden.

Grönstrukturer

Det är viktigt att de större sammanhängande naturområdena som finns kvar i kommunen bevaras. Liksom det är viktigt att bevara sambanden mellan olika naturområden, eftersom grönstrukturerna blir alltmer fragmentiserad. Även små förändringar får stora konsekvenser för t.ex. spridningsvägar för vilt och för möjligheten att röra sig i områdena, något som behöver tas i beaktande när ökad trafik och nya säkerhetskrav ställer krav på inhägnad av vägar och järnvägar.

Skyddet för mer eller mindre opåverkade naturområden behöver ses över. Områden som borde få ett långsiktigt skydd är t.ex. området kring Skutan - Högsta, som redan i flera sammanhang utpekats som naturreservat, området kring Nybysjön på Ornö, delar av Arbottna inkl. sjön Maren på Muskö m.fl. Det är även viktigt att värna om de s.k. tysta områdena i kommunen. Detta nämns i planen, men det behöver konkretiseras vilka de områdena är. Lämpligt att de redovisas på kartbilagan.

Trafik

Fokus behöver skiftas från bil mot gång- cykel- och spårtrafik. Även om man tar upp närheten till kollektivtrafik och bra cykelbanor som viktiga punkter i ÖP-förslaget, så innehåller förslaget omfattande satsningar på biltrafiken. Vilka trafikslag man väljer att prioritera styrs inte enbart av konkreta satsningar på t.ex. järnväg eller cykelbanor, utan även i stor utsträckning av stadsplaneringen. Att fortsätta utbyggnaden av Albyberg (ett stort industriområde på naturmark utan möjlighet till spåranknytning) eller relativt gles bostadsbebyggelse på långt avstånd från service och kommunikationer så som Nedersta-Skarplöt utanför Västerhaninge leder därför helt fel.

Det här vill Naturskyddsföreningen i Haninge:

* Samtliga större sammanhängande naturområden i kommunen fredas. Detta inkluderar Norrbyskogen som utpekats som utvecklingsområde i ÖP 2030, vilket är högst oansvarigt.

* Nya bostäder inom kommunen byggs endast på höjden och ej på bredden d.v.s. kommunen stoppar villautbredningen (inkl. kedje- och radhus). För att klara en hållbar utveckling behöver vi människor ta mindre yta i anspråk. Byggnationer skall endast ske med miljövänligt material i den mån det är möjligt och husen ska vara passiva.

* Kommunen är innovativ och ser till framtidens arbetstillfällen och inte dåtidens, därför byggs inte några fler fabriks- eller industriområden, vilket innebär att t.ex. Albyberg inte byggs ut ytterligare. (Kommunen accepterar att en hållbar utveckling kräver ett nytt sätt att se på tillväxt. Produktionen behöver minska liksom arbetstiderna och nya typer av jobb behöver prioriteras. Livskvalitet har inte med konsumtion att göra, kommunen bör därför verka mer för att ge sina invånare bättre livskvalitet och inte mer konsumtionsmöjligheter. Utbudet av det som konsumeras bör också förbättras avsevärt. Huruvida en ÖP kan utformas för att främja detta är dock mer osäkert.)

* Kommunen prioriterar ner och försöker motverka bilismen betydligt, inga fler handelsplatser, köpcentrum eller större butiker som förutsätter bilburenhet hos konsumenterna tillåts. Antalet parkeringar vid nybyggnationer av bostäder etc. minimeras.

* Kommunen verkar för att skapa en bättre förståelse hos allmänheten för vad som kan ge en god livskvalitet samt ge de yngre generationerna en fin och trygg uppväxt och god hälsa. Diverse

idrottsanläggningar, köpcentrum och snabbmatsrestauranger är inte lösningen på detta. Forskning har visat att vistelse i naturen ökar koncentrationsförmågan, sänker blodtrycket etc. etc. Kommunen bör därför verka för att samtliga invånare vistas mer i naturen, att idrott och lek utövas där och inte i en dåligt ventilerad byggnad.

* Samtliga som arbetar och framförallt tar beslut om ÖP 2030 bör läsa Naturvårdsverkets rapport, "Hur kan vi leva hållbart 2030": <http://www.naturvardsverket.se/978-91-620-6524-9#>

* Kommunen tar vikten av spridningskorridorer och den landskapsekologiska vetenskapen på allvar och visar detta genom att med övergripande detaljplaner skydda det svaga gröna samband som finns i kommunen.

* Kommunen prioriterar bevarandet och utvecklandet av dess natur och ekosystemtjänster högst av allt i sin ÖP 2030 och i sina kommande detaljplaner. Det har aldrig gjorts tidigare och det gör därför läget mer akut än någonsin. Om vi mister alla ekosystemtjänster saknar allt annat betydelse, finns det inte frisk luft, rent vatten eller något att äta så kan inte världens alla bostäder, fabriksområden eller handelsplatser längre rädda mänskligheten.

Hur kommunen kan optimera användandet av sin mark med avseende på ekosystemtjänster kan t.ex. ske genom nedanstående förslag:

- Pollinatörer gynnas via lämpliga odlingar på parkmark.
- Kommunen fortsätter uppmuntra sina invånare att odla på parkmark/offentlig mark.
- Biodlingar inrättas.
- Viktiga lövträd, bärande buskar och träd fredas. De kommunanställda som idag sköter tätortsnära grönytor saknar tillräcklig kunskap om vikten av sälgräd för humlors överlevnad, vikten av nyponrosbuskar för insekter och fåglar osv. Därför får alltför mkt värdefull växtlighet i närnaturen stryka på foten.
- Kommunägda träd som utgör en säkerhetsrisk lämnas kvar på marken efter att de har fällt för att gynna den biologiska mångfalden.
- Skyddsridåer/kantzoner gentemot värdefulla naturområden bevaras och utvecklas vid behov.
- Kommunen tar hjälp av naturens egna förmåga till rening, skydd, motverkande av översvämningar och erosion etc. Det kan röra sig om att exempelvis anlägga eller återskapa våtmarker, vilket borde göras i mycket större utsträckning. Slätmosse naturpark är ett gott kommunalt exempel.

Slutord

Förslaget till ny ÖP har höga ambitioner på många områden. Det finns dock tydliga målkonflikter som inte redovisas. Ett tydligt exempel är området från Lillsjön vid Jordbro industriområde och österut mot Albybergs industriområde och norrut mot Brandbergen/Söderbyleden, där omfattande exploatering planeras på tätortsnära naturmark utan hänsyn till naturvärdena. För att planen ska leda mot ett hållbart 2030 behöver fokus skiftas från exploatering till att bygga för kommuninvånarnas behov och bebyggelsestrukturen behöver anpassas efter miljöns villkor. Många enskilda punkter som lyfts fram i planförslaget är bra, men i stort ger förslaget ett intryck av att utvecklingen ska fortsätta som hittills. Förslaget saknar nytänkande och motsvarar inte de förväntningar som man kan ställa på en plan som ska staka ut framtiden.